

Mitt barn har autism

- kunskap och förståelse för en fungerande vardag

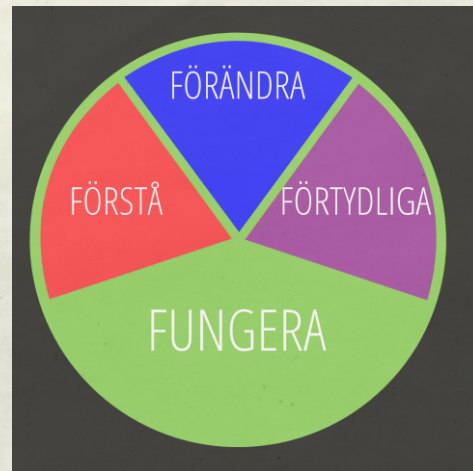
Kurstillfälle 2

Kommunikation och samspel

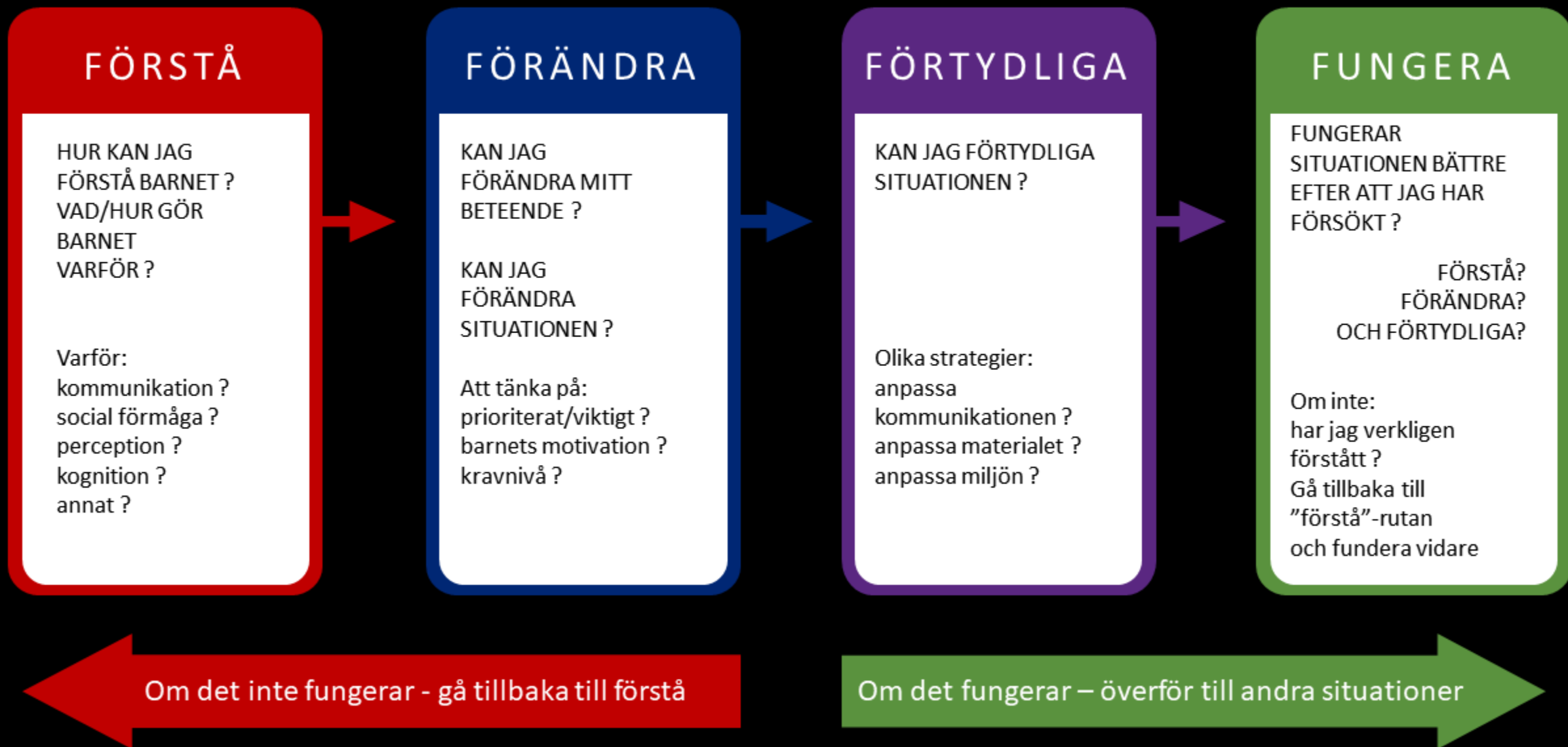
(12-18 år)

Funderingar sen sist...

Hur känner du igen det vi pratade om förra gången hos ditt barn?

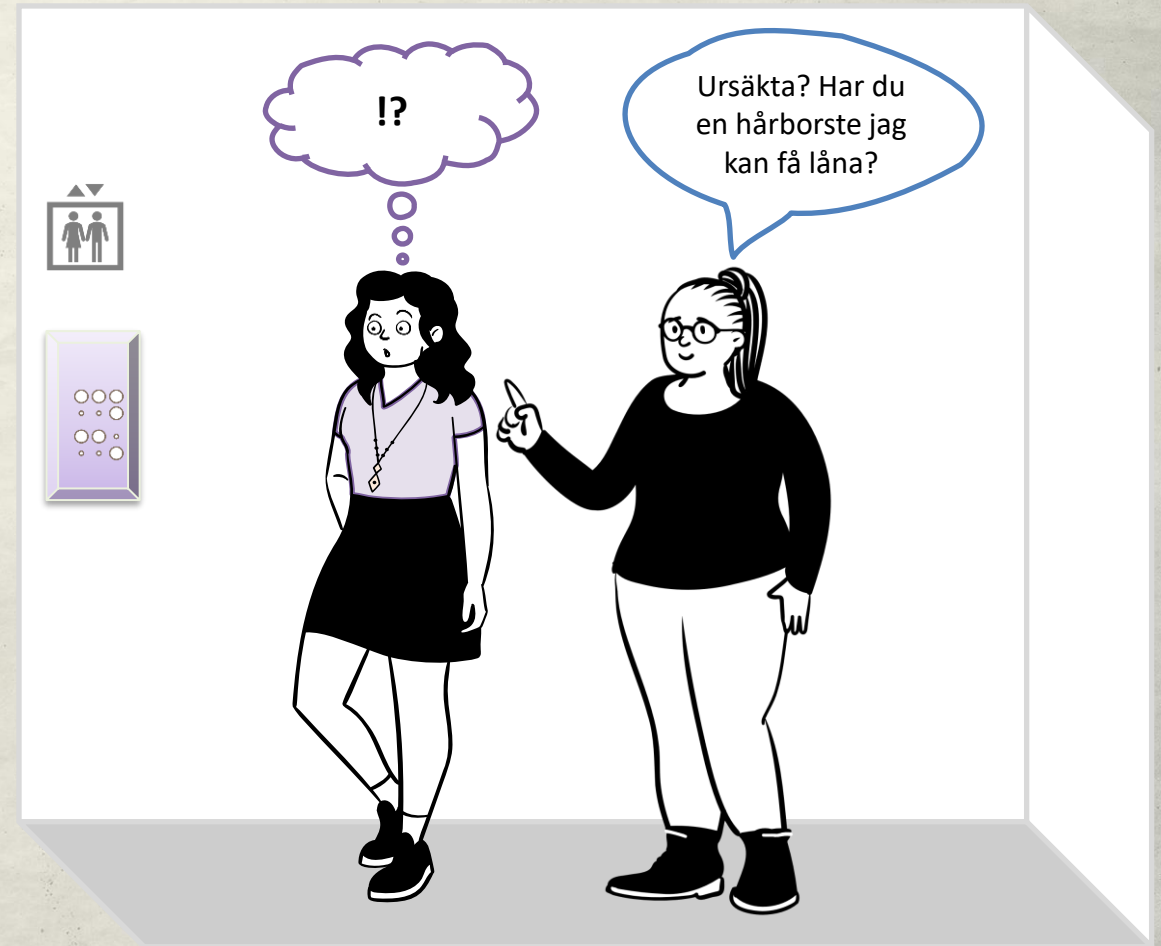

Situation: *Beskriv situationen/problemet du vill jobba med*

Kommunikation och samspel

- Samordna ickeverbal och verbal kommunikation
- Rikta kommunikationen
- Social ömsesidighet
- Anpassa sig efter person och situation

Social/känslomässig ömsesidighet

Ofta svårt vid autism:

- Att ta någon annans perspektiv
- Förstå en känslomässig upplevelse som man inte själv delar
- Tolka och veta hur man ska reagera på andras känslor
- Att kunna "tänka om", kompromissa och hitta gemensamma lösningar

Kommunikation och samspel vid autism

Ofta svårt med:

Ögonkontakt

Etablera, upprätthålla, reglera ögonkontakt - viktigt för att kunna stämma av den andres reaktioner. Kan vara för lite eller för mycket.

Turtagning

Hur läser man av om någon vill prata? Hur kan man komma in i ett samtal? Vad är lagom mycket?

Delad uppmärksamhet

Gemensamt fokus – att kunna dela upplevelser, Kunna följa och styra andras blick och intresse.

Tolka indirekt språk

”Kan du skicka smöret?”

Förstå metaforer

”Nu är du ute och cyklar”

Förstå och använda gester och ansiktsuttryck

T.ex. att kunna läsa av om den andre inte är intresserad av att lyssna mer.

Tolka kommunikationen som en helhet

T.ex. betydelsen av tonfall och mimik kopplat till det som sägs.

Förstå instruktioner i grupp

”gäller det mig?”

Berätta med en röd tråd så att lyssnaren förstår

Förstå vad den andra behöver veta:

kan bli för mycket eller för lite information

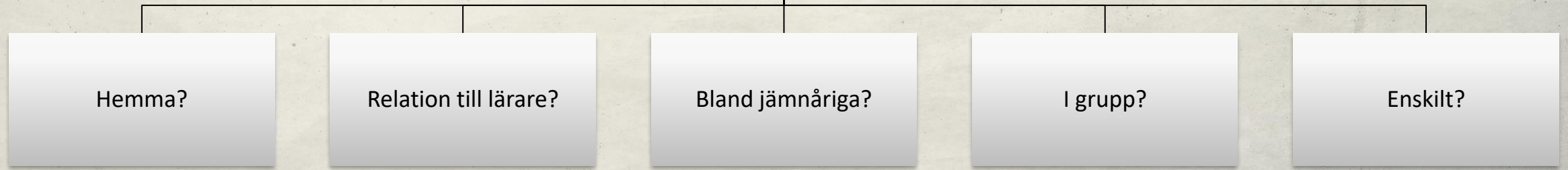
Förstå öppna och generella frågor

Sätta ord på det man känner, har behov av eller undrar över

Ditt barn?

Hur fungerar
kommunikationen och
samspelet

Vad kan man göra?

Underlätta kommunikationen

Minska stress och krav i kommunikationen:

- Utgå från ungdomens perspektiv.
- Försök att vara tydlig och konkret.
- Kräv inte ögonkontakt.

Förtydliga visuellt:

- Visuell information fungerar ofta bättre än muntlig. Det kan vara bild eller skrift (på papper eller via skärm).
- Ritprat, seriesamtal & sociala berättelser
- IT-baserade verktyg, t ex appar, <https://kognitivtstod.se>
- bilder & scheman finns på [Bildstöd \(vgregion.se\)](https://bildstod.vgregion.se)
- <https://papunet.net/>

Bilder och scheman

- Bilder används för att förbereda, förtydliga och förklara.
- Var ska vi vara? Vad ska vi göra? Varför? När? Med vem? Hur länge? Vad ska vi göra sedan?
- Scheman kan användas för olika tidsintervall: veckoschema, dagsschema, schema för en specifik aktivitet

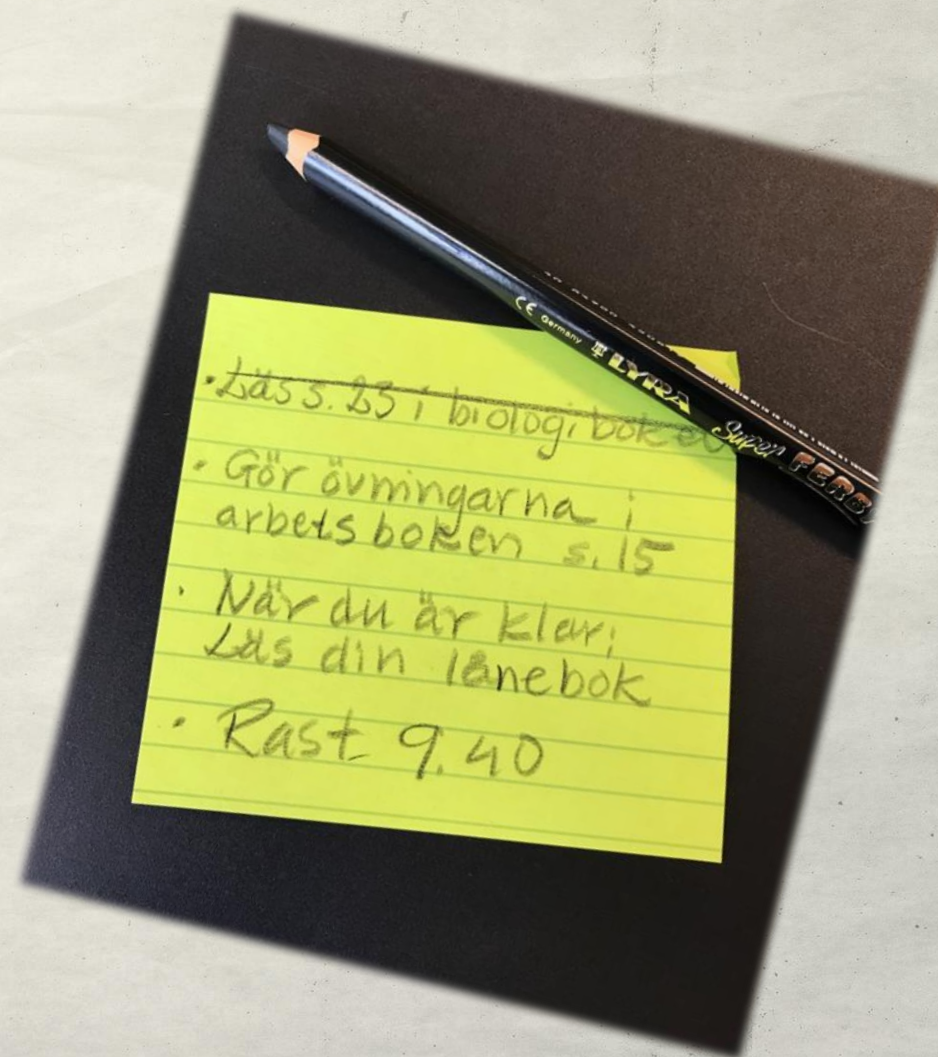
Frågor för att få koll

- Var ska jag vara?
- Vem ska jag vara med?
- Vad ska jag göra?
- Varför?
- Hur ska jag göra?
- När?
- Hur länge?
- Vad händer sedan?

Veckoschema och arbetsordning

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8 ⁰⁰			NO		Matte
9 ⁰⁰	NO	Engelska	Engelska	Utflykt till Gammlia	Matte
10 ⁰⁰	Bild	NO			Idrott
11 ⁰⁰	Lunch	Lunch	Lunch		Lunch
12 ⁰⁰	Idrott	SO	Morgonsamling Matte		Roliga timmen
13 ⁰⁰	Musik	Matte	SO		Lästid
14 ⁰⁰	SO	Matte			
15 ⁰⁰			Läxläsning		
16 ⁰⁰					

Tekniskt stöd

Bildstöd?

Hej!

Dagens kunskapsfält fokuserar på samspel och kommunikation och hur det kan se ut när et kan uppstå. Dagens tema är kommunikation och samspel (social kommunikation) där vi d "ordstämning". Några av de viktigaste grunderna för att kommunikationen ska bli effektiv är:

- Samordna ickeverbal och verbal kommunikation

Exempel: Om man vill att någon ska uppmärksamma något är det sannolikt att det går sn. Om man är arg är det troligare att budskapet går fram om man förmedlar detta genom r

- Rikta kommunikationen Att etablera och upprätthålla kontakt. Om man vill att någon ser svårt att veta vem man vänder sig till.

- Social ömsesidighet Att stämna av med den eller dem man pratar med och ta hänsyn ti. Man måste också läsa av om den andra personen hänger med eller inte och justera kom

- Anpassa sig efter personen och situationen Exempel: Om man ska prata med ett litet ba utomstående.

Om man pratar olika språk eller i en miljö där man inte hör varandra så bra behöver man

- Att etablera och upprätthålla kontakt - Ex. avbryta eller pratar för tidigt.
- Kan uppfattas tydligt om personen inte riktar blick och kroppsspråk
- Svårt att starta upp något nytt samtalsämne när allt är "lagt".

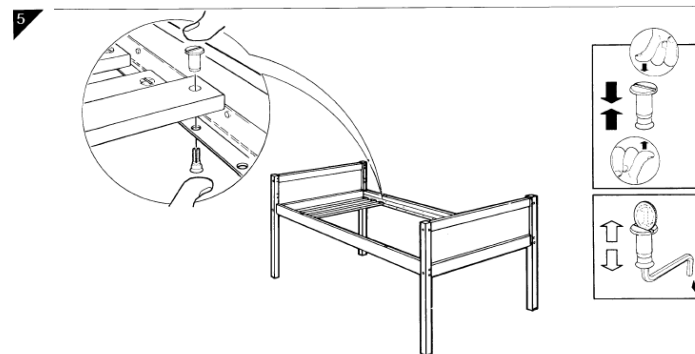
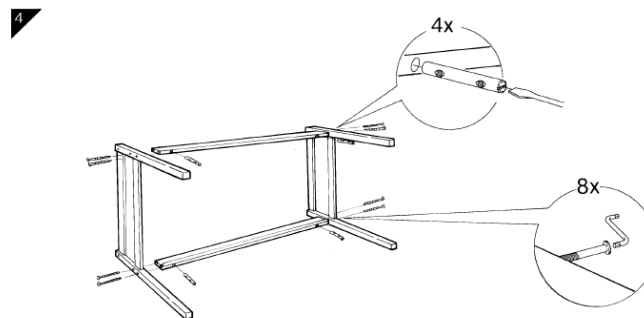
Social ömsesidighet

- Lära av reaktioner hos den en pratar med, ta hänsyn till andras perspektiv, turtagning i

Anpassa efter person och situation

- Anpassa kommunikationen efter andra. Ex. Ordval (för svåra ord), pratets längd, mäng
- Anpassa kommunikation till ålder - Ex. Att prata "vuxet" med ett yngre barn.
- Röstläge, kan ha svårt att anpassa röstvolymen efter situation.

Två främlingar i en hiss - Kan jag få låna en kam? Det finns en diffus social gräns som över

Doc No: AV183010 Doc Rev: 002
 Doc Title: VÅRDALENS SINGEL SÖTTA VÅRDA
 Art. No: 00452728
 © 1999 IKEA Gruppen AB. 1999

Vrådal

Bildstöd i vardagen

Bildstöd för tonåringens vardag

Med hjälp av bilder, symboler och text kan det blir tydligare hur något görs, varför och när det är färdigt.

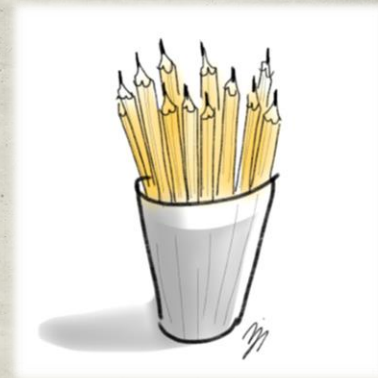
Det är ett sätt att ge instruktioner när ungdomen förväntas arbeta självständigt

Mina klädstorlekar

 1,6 index	 Stl. 38	 Stl. 38	 Stl. 40
	 Jeans stl. 30	 Stl. 39	

Ritprat/Seriesamtal

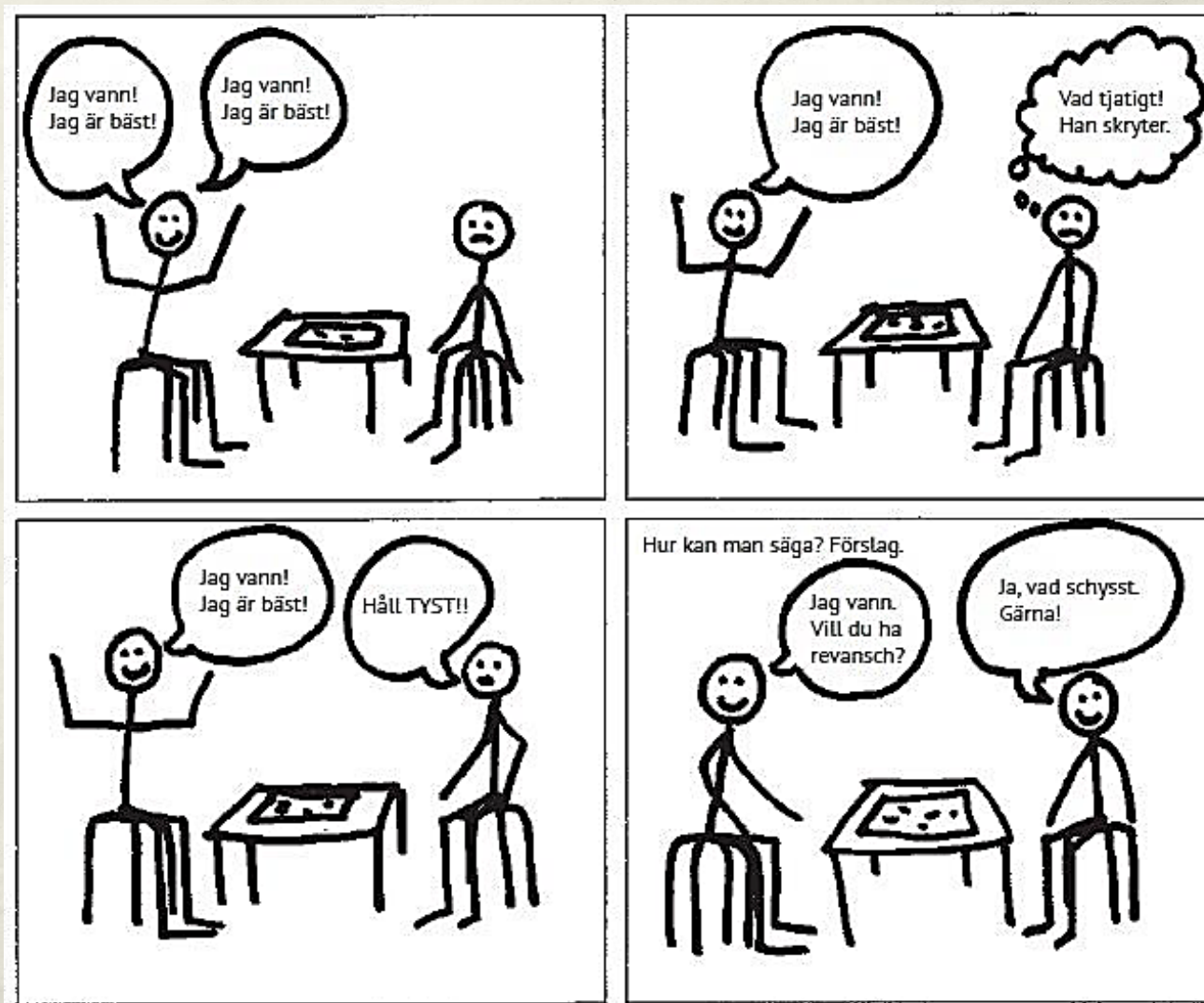
Ritprat/seriesamtal är ett samtal där man använder sig av enkla, ritade bilder och/eller text.

Bilderna/orden illustrerar det man pratar om och fungerar som ett visuellt stöd.

Man kan använda ritprat för att tillsammans prata om något som har hänt och/eller förbereda barnet eller ungdomen på något som skall hända.

Sparade ritprat kan vara bra att titta på igen.

Seriesamtal

Sociala berättelser

En social berättelse är ett redskap för att visa barnet eller ungdomen olika perspektiv i en situation och hitta alternativa strategier.

Den sociala berättelsen blir ett "handlingsschema" för hur man kan agera.

Beskriv tillsammans situationen utan värderingar.

Beskriv sedan tillsammans vad det leder till och hur det blir problem.

Hitta gemensamt förslag på alternativa strategier och hur det kan leda till något positivt.

Exempel på en social berättelse

Berättelsen byggs upp av **beskrivande, perspektiva, direktiva meningar och kontrollmeningar.**

*Ibland kan människor säga: Jag har ändrat mig. (**beskrivande**)*

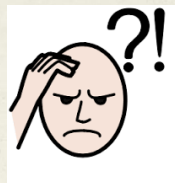
*Det betyder att de hade en idé men nu har en ny idé. (**perspektiv**)*

*Jag ska försöka vara lugn när människor ändrar sig. (**direktiv**)*

*När någon säger "Jag har ändrat mig", kan jag tänka på någon som skriver något, suddar ut det och skriver något annat. (**kontroll**)*

Social berättelse/ seriesamtal

Ibland förstår jag inte vad läraren menar och då blir jag sur och arg och gör inget mer på lektionen

- Läraren vill att alla ska förstå men lyckas inte alltid med detta. Hen kanske inte vet att alla inte förstår.

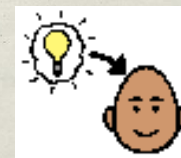
- Då behöver jag berätta för min lärare att jag inte förstår så att hen kan förklara på ett annat sätt

---

De här är mina förslag på hur jag ska be om förtydliganden:

- Fråga under lektionen
- Fråga efter lektionen
- Maila efter lektionen och fråga?

- Om lärare får reda på vad jag behöver så kan de hjälpa mig bättre

”Sociala berättelser har varit en stor hjälp för mig. Det man tidigare sa till mig det gick in i ena öra och ut genom det andra. Sociala berättelser har hjälpt mig att komma till insikt om mig själv och omgivningen. I dag använder jag metoden att skriva sociala berättelser till mig själv ibland.”

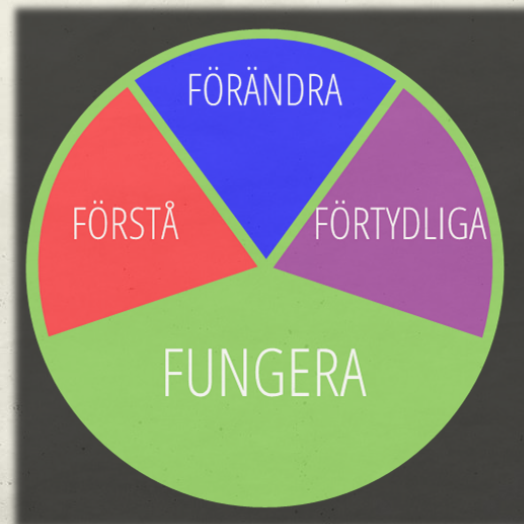
- Carl, nu vuxen nätverkstekniker

Gruppdiskussion

Diskutera en situation där kommunikation och samspel inte fungerar för ert barn?

Använd tankemodellen och fundera på hur ni skulle kunna förtydliga för ungdomen.

Observera och fundera över...

Hur fungerar ditt barns kommunikation och samspel?

Prova att använda strategierna vi pratat om idag.

